

مسکن معاصر ژاپن

خانه‌های کوچک

کلودیا هیلدبر
ترجمه‌ی روزبه محمودی

مجموعه‌ی «خانه‌های کوچک»
جلد اول از مجموعه‌ی «خانه‌های کوچک»

کتابخانه‌ی

Hildner, Claudia

هیلدئر، کلودیا

خانه‌های کوچک: مسکن معاصر ژاپن / کلودیا هیلدئر؛ ترجمه روزبه محمودی.

مشهد: کتابکده کسری، ۱۴۰۰.

۱۶۴ ص: مصور رنگی.

شابک:

۹۷۸-۶۲۲-۶۹۶۳-۲۰-۶

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

Kleine Häuser.

یادداشت: عنوان اصلی:

یادداشت: کتاب حاضر از متن انگلیسی با عنوان "Small houses : contemporary Japanese dwellings"

به فارسی برگردانده شده است.

عنوان دیگر: مسکن معاصر ژاپن.

Architecture, Domestic -- Japan

موضوع: معماری خانگی -- ژاپن

Architecture, Domestic -- Japan -- Designs and plans

موضوع: معماری خانگی -- ژاپن -- طرح و نقشه

Small houses -- Japan

موضوع: خانه‌های کوچک -- ژاپن

Small houses -- Designs and plans -- Japan

موضوع: خانه‌های کوچک -- ژاپن -- طرح و نقشه

شناسه افزوده: محمودی، روزبه، ۱۳۷۱ -، مترجم

NA۷۵۳۲

رده بندی کنگره:

۷۲۸/۳۷.۹۵۲

رده بندی دیویی:

۷۵۵۵۵.۹

شماره کتابشناسی ملی:

کتابکده تخصصی هنر، معماری و شهرسازی کسری

خانه‌های کوچک

مسکن معاصر ژاپن

کلودیا هیلدئر

ترجمه: روزبه محمودی

صفحه‌آرایی: منا گندمکار

چاپ اول: بهار ۱۴۰۰

شمارگان: ۱۰۰۰

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۹۶۳-۲۰-۶

انتشارات: کتابکده کسری

نشانی: مشهد، فلسطین ۱۴ پلاک ۱۰ تلفن: ۳۷۶۷۰۰۱۹ ۰۵۱

وبسایت و فروشگاه اینترنتی: www.kasrapublishing.ir

کلیه حقوق چاپ و نشر این کتاب برای انتشارات کتابکده کسری محفوظ است. هر گونه تصویربرداری و تکثیر اعم از نسخه کاغذی و دیجیتال و... از تمام یا بخشی از کتاب ممنوع و موجب پیگرد قانونی است.

معماری معاصر ژاپن، به تبعیت از تاریخ معاصر این سرزمین، تحولات بسیاری به خود دیده است. از اواسط قرن نوزدهم و با به گوش رسیدن در زمینه‌های مدرنیته و تجددگرایی، تفسیر سنن فرهنگ ژاپنی به بیانی نو، همواره دغدغه‌ی هنرمندان و معماران ژاپنی بوده است. به زعم بسیاری از مستشرقین، آغاز دوران ژاپن مدرن را می‌توان با آغاز دوره‌ی امپراطوری میجی در ۱۸۶۸ و اصلاحات سیاسی، اقتصادی و فرهنگی او مصادف دانست. در این دوران تلاش اصلی دولت مرکزی در راستای همگام شدن با تکنولوژی سریع‌السير غربی و همراه با تبادل معماران، هنرمندان، فیلسوفان، اقتصاددانان و تکنسین‌های غربی و ژاپنی بود. نتیجه‌ی این امر تبدیل شدن ژاپن به یک قدرت سیاسی و اقتصادی در آغاز قرن بیستم بود که در بسیاری از زمینه‌ها، از جمله معماری و شهرسازی تکنولوژی‌های ساخت مرتبط، به یک قطب فرهنگی تبدیل شده بود. تأثیر معماری ژاپنی بر کشورهای اطراف از جمله کره و چین و حتی مناطق شمالی روسیه را می‌توان دلیلی بر این ادعا دانست.^۱

تا اوایل قرن بیستم، معماران مستشار غربی که هم به عنوان پیمانکار و هم آموزگار به ژاپن دعوت شده بودند، نقش بسزایی در شکل‌گیری فرهنگ جدید معماری ژاپن ایفا کرده بودند. جاسیا کاندرا (۱۸۵۲-۱۹۲۰) معمار انگلیسی را که گرایش به سبک التقاط‌گرایی در معماری داشت، در زمره‌ی این افراد می‌توان نام برد. سلیقه‌ی او در به کار بردن تزئینات و سبک و سیاق طراحی اروپایی را در آثار شاگردان او هم می‌توان یافت؛ آثاری نظیر بانک ژاپن (۱۸۹۰-۱۸۹۶) و ایستگاه راه‌آهن توکیو (۱۹۱۴) توسط تاتسونو

۱- علی‌رغم این‌که ژاپن در این دوران با چین (۱۸۹۴-۱۸۹۴) و روسیه (۱۹۰۴-۱۹۰۵) در جنگ بود.

کینگو، موزه‌ی باستان‌شناسی هیوکیگان (۱۹۰۱-۱۹۰۹)، موزه‌ی ملی توکیو و کاخ آکاسا (۱۹۰۹) توسط کاتایاما توکوما، نمونه‌هایی از تأثیر کاندربرم معماری ژاپن در این دوران و تلاش معماران ژاپنی برای همگام شدن با روند مونومان‌گرایی^۱ در غرب، هستند. معماران آلمانی همچون هرمان اینده و ویلهلم بوکمن نیز نقش مهمی در پیشرفت تکنولوژی ساخت در ژاپن و تغییر مصالح و تکنیک‌های ساختمان‌سازی داشتند. اما تأثیرگذاری غرب بر معماری ژاپن در سال‌های بعد از حالت یکسویه بودن خارج شد و در اواسط قرن بیستم، معماران غربی بسیار تحت تأثیر فضای فرهنگی حاکم بر معماری ژاپن قرار گرفتند. از این جمله می‌توان والتر گروپیوس را نام برد که به اذعان خود او، ایده‌هایش برای روند جدید طراحی معماری که سال‌ها بعد در مدرسه و مکتب باهاوس توسعه یافت، از ویلا کاتسورا در توکیو تأثیر زیادی گرفت.

با پایان جنگ جهانی دوم و اشغال ژاپن توسط آمریکا، نقطه‌ی عطف دیگری در توسعه‌ی فرهنگ معماری در این کشور رقم خورد. در این دوران، ایده‌های ملی‌گرایی افراطی که تا پیش از این توسط حکومت ترویج می‌شد، جای خود را به تمایل برای جهانی شدن داد و دغدغه‌ی معماران ژاپنی هم به تبع آن به سمت تلاش برای بازتفسیر الگوهای معماری سنتی با ابزارهای مدرن شد. این تلاش تا جایی پیش رفت که از دهه ۶۰ میلادی و با ظهور معمارانی چون کنزو تانگه، فومیهیکو ماکي و دیگر سردمداران جنبش متابولیسم، ژاپن به یکی از قطب‌های مدرنیسم در معماری تبدیل شد. حتی سال‌ها بعد و با زوال مدرنیسم به مثابه یک سبک بین‌المللی معماری، بسیاری از دستاوردهای معماران مدرن ژاپنی در نسل‌های بعدی ادامه پیدا کرد و نه تنها در پروژه‌های بزرگ مقیاس که حتی در پروژه‌های مسکونی کوچک نیز می‌توان ردپای آن‌ها را مشاهده کرد. بهترین مثال در این زمینه را شاید بتوان آثار تادائو آندو دانست که هم مدرنیسم و هم ریشه در سنت زیبایی‌شناسی ژاپن، دارد.

امروزه، معماری مسکونی در ژاپن را می‌توان یک سنت فرهنگی بدون نقطه‌ی انقطاع دانست که طی سالیان متمادی، با نیازها و امکانات جدید وفق پیدا کرده است. هر چند در نگاه اول شاید این وجوه اشتراک به طور مشخص به چشم نیاید. اما وقتی مفاهیم اساسی معماری خانه‌های ژاپنی را از نظر می‌گذاریم، می‌توان دریافت که این پیوستگی فرهنگی چگونه با گذر زمان حفظ شده و رشد پیدا کرده است. مفاهیمی همچون کمینه‌گرایی، زیبایی ناکامل یا سادگی در عین پیچیدگی که به کُرّات در آثار معماران معاصر ژاپنی تجلی یافته‌اند. مثلاً، یک ضرب‌المثل ژاپنی می‌گوید «انسان در بیداری یک نیم‌تاتامی و در خواب یک تاتامی^۲ فضا تیار دارد». این گزاره که کمینه فضای مورد نیاز افراد در خانه را بیان می‌کند، در بطن خود بیان‌گر میل به حذف فضاها و تجملات اضافی در خانه است. رویکردی که بسیار به فلسفه معماری مدرن نزدیک است. نمود دیگر پیوستگی سنت معماری در ژاپن و رشد و توسعه‌ی یکنواخت آن را می‌توان در این واقعیت یافت که در ژاپن بسیاری از طبقات اجتماعی و نه فقط ثروتمندان و قشر مرفه، طراحی خانه‌های خود را به معماران حرفه‌ای می‌سپارند. امری که در بسیاری از نقاط دنیا از جمله کشور خودمان،

1- monumentalism

۲- حصیرهای پوشش کف در معماری سنتی ژاپن که مدول ابعاد فضا هم بودند.

برای کارفرمایان نوعی تجمل به حساب می‌آید. این رویکرد، که خاص بستر اقتصادی و فرهنگی شهرهای ژاپن و شاید به دلیل تصور ارزشمند بودن زمین در مقابل ارزشمندی فضا باشد، سبب شده تا بدعت‌های معمارانه‌ی بسیاری از جانب معماران جوان ژاپنی مشاهده شود که خود به رشد سلیقه و فرهنگ معماری در میان عموم مردم هم کمک بسیاری کرده است. تا جایی که برنامه‌های تلویزیونی محبوبی در ژاپن با موضوع معرفی آخرین رویکردها و روش‌ها برای طراحی و بازسازی خانه‌ها وجود دارد و نقش مهمی در ترویج فرهنگ رو به رشد معماری داشته است.

کتابی که پیش روی شماست، در راستای شناخت این مفاهیم و ارزش‌های معماری معاصر ژاپن، به ویژه در حوزه‌ی مسکن، با عنوان «خانه‌های کوچک؛ مسکن معاصر ژاپن» از انتشارات پرکهوزر، نوشته‌ی کلودیا هیلدئر، معمار و روزنامه‌نگار ساکن مونیخ، ترجمه شده است. با توجه به شباهت‌های سنت فرهنگی ژاپن با ما، امید است که راهکارهای موفق معماران ژاپنی در ترجمه‌ی ارزش‌های فرهنگی کهن به پاسخ‌هایی برای نیازهای امروز، به ویژه در حوزه‌ی مسکن، مورد توجه معماران، طراحان و تصمیم‌گیران این حوزه قرار گیرد. لازم به ذکر است از آنجا که در متن کتاب بارها به اجزای معماری خانه‌های ژاپنی اشاره شده و برای آشنایی بهتر خواننده، فهرستی از این اجزا و عناصر گردآوری و همراه با تصاویری در قالب پیوست در انتهای کتاب معرفی می‌گردد.

روزبه محمودی

زمستان ۱۳۹۹

www.ketab.ir

فهرست مطالب

۸.....شاعرانه‌ی خانه‌های کوچک

کلید معماری ژاپن

شهرخانه‌های کوچک

اسفندی طراحی

۱۲.....ریشه‌های معماری مسکونی معاصر ژاپن

اصول معماری مسکونی ژاپن

تأثیر توسعه‌ی برنامه‌ریزی شهری

معماری ژاپن تا جنگ جهانی دوم

دهه ۱۹۵۰:

بازتابی بر سنت‌های خود

دهه ۱۹۶۰ و ۱۹۷۰:

ژاپن به عنوان ابرقدرت اقتصادی

دهه ۱۹۷۰ و ۱۹۸۰:

دوران طلایی

۱۹۸۹ تا کنون:

پایان حباب اقتصاد

معماری مسکونی امروز

۹۶..... فضایی بی‌فضا

پهلونی در جنگل / گو هاسه‌گاوا و همکاران / ۹۹
خانه‌ی C / هیروشی تاکامورا و معماران / ۱۰۳ / NAP
۱۰۷ / H / استودیو معماری کوچی / ۱۰۷

۱۱۰..... تعامل با اوقات وجود

تسوی نو سومیکا / معماران کایت / ۱۱۲
خانه‌ی نشیب / معماران چون ایگاراشی / ۱۱۷
خانه‌ی موزائیکی / تاکاکی نایشیما / ۱۲۱
برج ماچیما / آکایه‌ی BOW-WOW / ۱۲۵

۱۲۸..... زیبایی و میرایی

خانه‌ی مورایاما / استودیو طراحی سایوز / ۱۳۱
خانه‌ی مینیمالیست / شینچی اوگاوا و همکاران / ۱۳۷
آکایه‌ی عروسک چینی / معماران / ۱۴۱ / UID

۱۴۶..... باغچه به عنوان جزئی از معماری

خانه‌ی توکیو / چین ایچی سامپی / ۱۴۹
خانه‌ی ایچ / معماران سو فوجیموتو / ۱۵۲

خانه‌ی پانفچه‌ها / تسونو کوئلو / ۳۱

خانه‌ی ساکورا / استودیوی مانت فوجی / ۵۱

خانه‌ی آ / دینوکی تاکایاما / ۳۹

نبرد ماچیما / آکایه معماری BOW WOW / ۲۵

۴۸..... خلوت و عمومیت

خانه‌ای در کوه‌های / گو هاسه‌گاوا و همکاران / ۵۱

خانه‌ای در بهرین / استودیوی طراحی سایوز / ۵۵

خانه‌ی چوبی / نمانی / معماران سو فوجیموتو / ۵۹

۶۲..... فرهنگی شکل یافته با چوب

خانه‌ی کوچک ایچ / گومیکو اینوزی / ۶۲

خانه‌ی رقاصانه زیستن / چین ایچی سامپی / ۶۹

خانه‌ی خانه‌ای / معماران تاکاکی نایشیما / ۷۲

خانه‌ی کوئلو / ماکیکو تسوکادا / ۸۷

۸۰..... پله‌ها و سطح‌ها

مستطیل نر / معماران چون ایگاراشی / ۸۲

خانه‌ی درختی / معماران مانت فوجی / ۸۷

ویلا کاتوسان / معماران یوسوکه کاراساوا / ۹۱